

Ідентифікація цільової спрямованості державної податкової політики України

Проаналізовано підходи науковців до характеристики цільової спрямованості державної податкової політики України та фактичний стан її відображення у нормативно-правових актах. Запропоновано авторське визначення поняття «державна податкова політика України», ідентифіковано її мету та розроблено пропозиції щодо формалізації останньої у вітчизняному законодавстві України.

Ключові слова: державна податкова політика, мета державної податкової політики, податкова політика, національні інтереси України.

МИСКИН Ю.І.

Идентификация целевой направленности государственной налоговой политики Украины

Проанализированы подходы ученых к характеристике целевой направленности государственной налоговой политики Украины и фактическое состояние ее отражения в нормативно-правовых актах. Предложено авторское определение понятия «государственная налоговая политика Украины», идентифицирована ее цель и разработаны предложения по формализации последней в отечественном законодательстве Украины.

Ключевые слова: государственная налоговая политика, цель государственной налоговой политики, налоговая политика, национальные интересы Украины.

MYSKIN Yu.I.

Identification of the target direction of the state tax policy of Ukraine

The approaches of scientists to the characterization of the target direction of the state tax policy of Ukraine and the actual state of its reflection in normative legal acts are analyzed. The author's definition of the concept «state tax policy of Ukraine» was proposed, its purpose was identified and proposals on the formalization of the latter in the domestic legislation of Ukraine were elaborated.

Key words: state tax policy, purpose of the state tax policy, tax policy, national interests of Ukraine.

Постановка проблеми. Розуміючи під податковою політикою діяльність класів, соціальних верств, груп та індивідів, пов'язану з впливом на управління оподаткуванням (визначення сутності терміну «управління оподаткування» наведено нами у статті [1, с. 191]), з метою реалізації власних потреб та інтересів, ми стикаємося із проблемою визначення та ідентифікації цільової спрямованості податкової політики України.

З одного боку, усі суб'єкти податкової політики основною метою останньої можуть визначати «власні потреби та інтереси» (часто усвідомлено приховуючи їх від суспільства, зважаючи на їх корпоративність), а з іншого – нагальною необхідністю постає підпорядкування корпоративних інтересів суспільній корисності. Це можливо досягти за рахунок чіткої ідентифікації та формалізації цілей державної податкової політики Укра-

їни, що буде слугувати орієнтиром стратегічного розвитку економіки оподаткування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти податкової політики ґрунтовно досліджували провідні вітчизняні та зарубіжні вчені-економіки. Серед них: В. Андрущенко, З. Варналій, В. Гейць, Дж. Гелбрейт, О. Десятнюк, Т. Єфименко, Ю. Іванов, А. Крисоватий, П. Лайко, І. Майбуров, Р. Масгрейв, В. Мельник, Р. Солоу, Дж. Стігліц, В. Тропіна, М. Фрідмен, Д. Хікс, К. Швабій, С. Юрій та інші науковці. Результати їх досліджень є науково цінними та практично значимими. Проте тенденції до диференціації та інтеграції економічних наук, динамічний розвиток ринкового середовища ставлять перед науковцями нові завдання, у тому числі і щодо ідентифікації цільової спрямованості державної податкової політики України.

Метою статті є ідентифікація цілей державної податкової політики України та розробка пропо-

зицій щодо їх формалізації у вітчизняному законодавстві.

Виклад основного матеріалу. Під державною податковою політикою ми розуміємо діяльність суб'єктів державної влади, пов'язану із впливом на управління оподаткуванням, з метою реалізації потреб та інтересів населення країни (національних інтересів держави). Ключовим моментом у запропонованому нами визначенні терміну «державна податкова політика» є формулювання мети: «реалізація потреб та інтересів населення країни» (на відміну від існуючих трактувань, наведених у табл. 1).

Саме ідентифікація потреб та інтересів населення країни як основної мети реалізації державної податкової політики України і є основним стратегічним завданням сьогодення.

З метою характеристики фактичного стану ідентифікації цільової спрямованості державної податкової політики України по-перше, розглянемо погляди науковців з окресленої проблематики, а по-друге, проаналізуємо фактичний стан відображення мети податкової політики у нормативно-правових актах України.

Систематизація поглядів науковців на визначення мети податкової політики дозволила виокремити п'ять підходів: фіскальний, регулюючий, соціальний, контрольний та інтеграційний (Табл. 2).

Така диференціація цілей податкової політики у наукових колах спричинена тим, що формування останньої відбувалося на основі копіювання зарубіжного досвіду і без врахування вітчизняних осо-

бливостей, що обумовило її неефективність. У той же час, світовий досвід свідчить, що «податкова система та податкова політика можуть бути ефективними лише тоді, коли при їх формуванні не відкидаються специфічні умови національної економіки, трудові традиції населення, а також багато інших факторів» [6]. Саме тому в західних країнах немає ідентичних податкових систем, або загальноприйнятої єдиної найбільш вдалої системи.

«Реалії українського сьогодення у царині оподаткування – це внутрішня неузгодженість складових цілісної системи податкових правовідносин» [14, с. 10], «відсутність усталеного розуміння, фрагментарність в акцентах, суб'єктно-об'єктну неузгодженість, неврахування сучасних тенденцій і процесів світової глобалізації» [4, с. 6].

Особливістю податкової політики України «на сучасному етапі розвитку є відсутність чіткої довгострокової програми розвитку, яка б мала на меті досягнення ключових показників у перспективі принаймні п'ять років, що достатньо широко використовується в практиці найбільш розвинених країн. Чіткі орієнтири дозволяють здійснювати послідовні кроки в бік їх досягнення, а не вирішувати поточні проблеми, реагуючи на зміни, які виявились непередбаченими» [18, с. 145].

Відтак, не дивлячись на велику кількість спроб визначити мету податкової політики, ідентифікація цільової спрямованості останньої на сьогоднішній день є актуальною проблемою. Відсутність чітко формалізованих цілей спричиняє неефективність (з позиції суспільної корисності) прак-

Таблиця 1. Сутність терміну «державна податкова політика»

Визначення	Джерело
Державна податкова політика – це система заходів із залучення фінансових ресурсів до державного бюджету і державних цільових фондів, що передбачають здійснення обов'язкових платежів та відрахувань	2, с. 311
Державна податкова політика – це діяльність держави у сферах запровадження правової регламентації та організації справляння податків і податкових платежів до централізованих фондів держави	3, с. 74
Податкова політика держави – це сукупність цілеспрямованих заходів держави щодо науково-методичного, нормативно-правового, інституційно-організаційного, інформаційно-аналітичного, ресурсного забезпечення процесів встановлення і стягнення податків та їх адміністрування, що спрямовані на задоволення потреб та інтересів суспільства, а також реалізацію об'єктивних функцій податків з урахуванням впливу факторів внутрішнього середовища і зовнішніх векторів економічної інтеграції	4, с. 6
Податкова політика держави – частина (підсистема) її економічної політики, яка здійснюється через ухвалення законодавчих і нормативних актів, використання податків, зборів, обов'язкових платежів, функціонування інститутів та здійснення заходів державної та місцевої влади, котрі згідно із законодавством мають повноваження в податковій сфері відповідно до стратегічних і тактичних цілей державної соціально-економічної політики	5, с. 87

Примітка: складено автором на основі джерел [2; 3; 4; 5].

Таблиця 2. Визначення цілей податкової політики у наукових працях вчених

Цілі податкової політики	Вектори цільової спрямованості					Джерело
	Фіскальний	Регулюючий	Соціальний	Контрольний	Інтеграційний	
1	2	3	4	5	6	7
мобілізація фінансових ресурсів та їх використання відповідно до завдань та потреб держави						7
мобілізація та використання фінансових ресурсів в системі регулювання соціально-економічного розвитку країни						6
сприяння зростанню національного багатства та добробуту громадян шляхом створення таких умов фінансово-господарської діяльності, які б стали каталізатором довгострокового росту виробництва з одночасним збереженням помірних темпів інфляції та поступового поліпшення стану платіжного балансу						8
розвиток економіки, відтворення виробничих процесів, перерозподіл доходів у суспільстві та покращення добробуту населення						9, с. 105
залучення частини вартості внутрішнього національного продукту на формування доходів Державного бюджету						6
активний вплив на підвищення ефективності суспільного виробництва						6
відновлення галузей, що конче необхідні для підняття престижу країни						6
заохочення окремого виробника та господарюючих суб'єктів до інвестування коштів у різні напрямки діяльності						6
поліпшення рівня життя громадян						6
сприяння розвитку середнього та малого бізнесу						6
забезпечення необхідних надходжень до бюджету та стимулювання економічного зростання						10, с. 18
сприяння зростанню ділової активності усіх суб'єктів господарювання, координація інвестиційних потоків, зосередження їх на розвитку пріоритетних галузей, постійний вплив на структурні зміни в економіці						9, с. 106
зближення рівнів соціально-економічного розвитку регіонів; підтримка вітчизняного виробника, зміцнення його позицій на внутрішньому та зовнішньому ринках; податкове стимулювання експортоорієнтованих та імпортозамінних виробництв; сприяння активізації інвестиційних процесів; забезпечення територіальної справедливості оподаткування; податкове стимулювання галузей соціальної сфери, які забезпечують покращення якості життя населення; зміцнення фінансових основ місцевого самоврядування та забезпечення їх фінансової самостійності						11, с. 11
мобілізація коштів до бюджетів усіх рівнів для забезпечення держави фінансовими ресурсами; поживлення ділової та підприємницької активності в країні і міжнародних економічних зав'язків, сприяння вирішенню соціальних проблем; контроль за діяльністю суб'єктів економічних відносин						12
формування грошових ресурсів для реалізації функцій держави; забезпечення вирівнювання доходів різних соціальних груп населення; забезпечення державою впливу на розвиток економіки і процес суспільного відтворення						13, с. 50
оптимальне врахування як фіскальних інтересів держави, інтересів економічних суб'єктів, так і соціальних інтересів громадян						14, с. 10
уніфікація елементів оподаткування та узгодженість податкової політики із міжнародними та регіональними угрупованнями, які Україна визначила пріоритетними у процесі міжнародної економічної інтеграції						4, с. 6
забезпечення бюджетних надходжень та створення рівнонапруженого податкового тиску на платників податків						15, с. 11
забезпечення економічно обґрунтованого податкового навантаження на суб'єктів господарювання, стимулювання суспільно необхідної економічної діяльності суб'єктів, а також дотримання принципу соціальної справедливості та конституційних гарантій прав громадян при оподаткуванні їх доходів						16
забезпечення надходжень до бюджету, достатніх для виконання державою покладених на неї функцій та стимулювання економічного зростання						17

Примітка: складено автором на основі джерел [4; 6; 7; 8; 9; 10; 11; 13; 12; 14; 16; 17].

тичної реалізації податкової політики. Адже, як зазначає А. І. Крисоватий: «... цілі, на досягнення яких направлена податкова політика, впливають на вибір методів її здійснення, тобто способів практичної реалізації» [19, с. 46].

Переважна більшість вчених визначають мету податкової політики у контексті фіскального та регулюючого підходів, обґрунтовуючи це тим, що при ідентифікації «цілей податкової політики необхідно виходити із об'єктивних функцій податків, тобто вираженні суспільного призначення податків як інструменту перерозподілу національного доходу» [13, с. 49]. З цього приводу Тимченко М.С. зазначає, що вплив податкової політики на економіку здійснюється через «реалізацію внутрішнього потенціалу системи оподаткування, що відображається у двох функціях – фіскальній та регулюючій» [9, с. 106].

При цьому, серед науковців немає єдності у визначенні мети податкової політики навіть у контексті функціональної спрямованості податків.

Так, Карпінський Б.А. зазначає, що «податкову політику потрібно спрямовувати на забезпечення аксіоми – податки мають платити всі і в законодавчо встановленому обсязі» [5, с. 199]. Тобто мова йде суто про фіскальний підхід, який, до речі, і привалює у Україні. «Наявність фіскального імперативу ... стала причиною того, що агрегованим показником результативності податкової політики є обсяг мобілізованих до державної скарбниці податкових платежів» [20, с. 274]. При цьому варто зазначити, що «прагнення держави максимізувати податкові надходження з метою найбільш повного фінансового забезпечення державного регулювання соціально-економічних процесів може привести до надмірного податкового навантаження, що пригнічує економічний розвиток та звужує податкову базу, безпосередньо впливаючи на рівень доходів платників податків» [21, с. 6]. З іншого боку, «брак універсальної методологічної стратегічної концепції податкової політики в системі державного регулювання, за якою можна було б розрахувати оптимально можливий та допустимий рівень податкового навантаження, призвів до ситуації, де при зрівняно невисоких податкових ставках, безлад в адмініструванні податків зводить нанівець стимулювання економічного зростання країни та її суб'єктів» [14, с. 9].

Дещо комплексніше мету податкової політики вбачає Ільєнко Р.В., який під нею розуміє «забез-

печення стійких податкових надходжень до бюджету, рівності всіх платників податків перед законом, ефективного використання податками всіх притаманних їм функцій, досягнення стратегічних цілей сталого розвитку економіки на основі використання стимулюючого потенціалу оподаткування» [22, с. 211]. Науковець, поряд із фіскальним, звертає одночасно увагу і на регулюючий підхід.

Мартинюк А.І., у свою чергу, цільове спрямування податкової політики вбачає у відповідності останньої більш ширшому колу критеріїв, серед яких: фіскальна достатність, соціальна справедливість, економічна ефективність, екологічна ефективність, гнучкість та стабільність [23, с. 288 – 292].

Узагальнюючи систематизацію поглядів науковців на визначення мети податкової політики України зазначимо, що:

- по-перше, переважна більшість науковців зосереджують увагу на фіскальному та регулюючому підходах;
- по-друге, відсутні погляди, які б враховували комплексно усі підходи одночасно.

Наступним етапом характеристики фактичного стану ідентифікації цільової спрямованості державної податкової політики України є аналіз відображення мети останньої у нормативно-правових актах України.

Дослідження положень нормативно-правових актів України в контексті ідентифікації цільової спрямованості державної податкової політики дозволило сформулювати наступні узагальнення:

- 1) у національному законодавстві відсутнє трактування понять «податкова політика» та «державна податкова політика» (хоча у текстах нормативно-правових актів вони зустрічаються);
- 2) поряд з поняттям «податкова політика» зустрічаються такі слова як «гнучка» [24], «стабільна» [25] та «раціональна» [26], що, у свою чергу, створює передумови для неоднозначного трактування таких словосполучень;
- 3) найчастіше у нормативно-правових актах зустрічається негативна оцінка ефективності податкової політики («податкова політика щодо тютюнових виробів залишається недосконалою» [27], «недосконала податкова політика» [28], «необґрунтована податкова та амортизаційна політика» [29], «податкова політика стала одним із найважливіших чинників, з одного боку, штучного згортання виробничої та комерційної діяль-

ності, з іншого – всезростаючої тінізації економіки» [30], «недосконала податкова політика не стимулює випуск друкованої продукції» [31];

4) спробу визначення мети податкової політики можна знайти у Господарському кодексі України («податкова політика спрямована на забезпечення економічно обґрунтованого податкового навантаження на суб'єктів господарювання, стимулювання суспільно необхідної економічної діяльності суб'єктів, а також дотримання принципу соціальної справедливості та конституційних гарантій прав громадян при оподаткуванні їх доходів» [16]);

5) цільове спрямування державної податкової політики у вітчизняному законодавстві не сформульовано.

Проаналізувавши погляди науковців та фактичний стан ідентифікації і формалізації мети податкової політики у нормативно-правових актах України, доходимо до висновку, що мета державної податкової політики на сьогоднішній день чітко не визначена.

Висновки

Виходячи зі сказаного вище та узагальнюючи виокремлені нами підходи вчених до визначення мети податкової політики (фіскальний, регулюючий, соціальний, контрольний та інтеграційний) вважаємо, що під поняттям «державна податкова політика України» з позиції комплексного підходу варто розуміти систему принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту національних інтересів України та забезпечення її податкової безпеки, мобілізації фінансових ресурсів для реалізації соціально-економічної політики держави, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки.

Відповідно до наведеного визначення, мету державної податкової політики України доцільно ідентифікувати як:

- захист національних інтересів України;
- забезпечення податкової безпеки України;
- мобілізація фінансових ресурсів для реалізації соціально-економічної політики України;
- розвиток економіки України;
- інтеграція економіки України до світової економіки.

Враховуючи, що сутність державної податкової політики України та її мета обов'язково повинні формалізовані на законодавчому рівні, пропонуємо внести зміни до Податкового кодексу Украї-

ни, додавши (між 5 та 6 статтею) статтю «Державна податкова політика України», яка б мала наступне формулювання:

«1. Державна податкова політика України – це система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту національних інтересів України та забезпечення її податкової безпеки, мобілізації фінансових ресурсів для реалізації соціально-економічної політики держави, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки.

2. Метою державної податкової політики є:

- захист національних інтересів України;
- забезпечення податкової безпеки України;
- мобілізація фінансових ресурсів для реалізації соціально-економічної політики України;
- розвиток економіки України;
- інтеграція економіки України до світової економіки».

Подальші дослідження варто спрямувати на ідентифікацію та формалізацію принципів державної податкової політики України та деталізацію мети у вигляді конкретних завдань.

Список використаних джерел

1. Мискін Ю.І. Управління оподаткуванням: характеристика понятійного апарату / Ю.І. Мискін // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес». – 2013. – Вип. 181. – С. 186 – 192.
2. Кудряшов В.П. Фінанси: Навч. Посібник / В.П. Кудряшов. – Х. : Олді-плюс, 2002. – 352 с.
3. Базилевич В.Д. Державні фінанси: Навч. посібник / Базилевич В.Д., Баластрик Л.О.; За заг. ред. Базилевича В.Д. – К. : Атіка, 2002. – 368 с.
4. Веремчук Д.В. Трансформація податкової політики України в умовах інтеграційних процесів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н.; спец. 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / Д.В. Веремчук – Суми : ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України», 2012. – 21 с.
5. Карпінський Б.А. Податкова політика держави: оцінювання стану на основі фіскального інструментарію / Б.А. Карпінський // Науковий вісник НЛТУ України – 2012. – Вип. 22.6 – С. 191 – 200.
6. Гречко А.В. Дослідження впливу податкової політики на економічний розвиток України [Електронний ресурс] / А.В. Гречко / Ефективна економіка. – 2012. – № 10. – Доступ до журн.: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1443>

7. Петрович Й. Проблеми розвитку та шляхи вдосконалення податкової політики України / Й. Петрович // Банківська справа : зб. наук. праць. – 2008. – № 6. – С. 43–49.
8. Концепція реформування системи оподаткування в Україні / Під ред. кол-ву авторів Фінансово-економічного інституту при Державній податковій адміністрації України – Ірпінь, 2000. – 263 с.
9. Тимченко М.С. Сучасний стан та перспективи розвитку податкової політики України / М.С. Тимченко // Культура народів Причорномор'я. Научний журнал. – № 126. – 2011 – С. 105 – 107
10. Покатаєва О.В. Вплив податкової політики на соціально-економічний розвиток країни / О.В. Покатаєва, С.О. Давидков // Інвестиції: практика та досвід. – 2014. – № 11. – С. 17 – 21.
11. Беспала Н.О. Розвиток державної податкової політики в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н.; спец. 25.00.02 – механізми державного управління / Н.О. Беспала. – Запоріжжя : Гуманітарний університет «Запорізький інститут державного та муніципального управління», 2006. – 15 с.
12. Гармонізація податкового законодавства: українські реалії: [монографія] / Г.М. Білецька, М.В. Кармаліта, М.О. Куц та ін. – К.: Алерта, 2012. – 222 с.
13. Веремчук Д.В. Структурно-декомпозиційний аналіз економічної природи податкової політики України / Д.В. Веремчук, Л.О. Гаряга // Фінансовий простір. – 2012. – № 1 (5). – С. 48 – 53.
14. Гудзь О.Є. Податкова політика у системі державного регулювання України / О.Є. Гудзь // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Фінанси і кредит. – 2011. – № 2(31). – С. 9–15.
15. Оксененко А.А. Аналіз світового досвіду реалізації податкової політики та визначення впливу податків на соціально-економічний розвиток країни / А.А. Оксененко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. – № 2 (129). – С. 11 – 17.
16. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
17. Соколовська А.М. Податкова система України: теорія та практика становлення / А.М. Соколовська. – К.: НДФІ, 2001. – 372 с.
18. Боронос В.Г. Особливості реалізації бюджетно-податкової політики України та визначення напрямів її розвитку / В.Г. Боронос // Бізнес-інформ – 2012. – № 6. – С. 145 – 148.
19. Крисоватий А. І. Теоретико-організаційні домінанти та практика реалізації податкової політики в Україні [Текст]: Монографія / А. І. Крисоватий. – Тернопіль : Карт-бланш, 2005. – 371 с.
20. Чумакова О.О. Податкова політика у сфері трансфертного ціноутворення: економічна ефективність і тонка капіталізація / О.О. Чумакова // Теорія та практика державного управління. – 2013. – Вип. 3. – С. 273–282.
21. Тропіна В. Соціальні аспекти формування ефективної податкової політики / В. Тропіна, О. Гонта // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2012. – № 138. – С. 5 – 8.
22. Ільєнко Р.В. Податкова політика держави: виклики, завдання, перспективи / Р.В. Ільєнко // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 4 (118). – С. 211 – 216.
23. Мартинюк І.В. Критерії формування податкової політики, спрямованої на еколого-економічний розвиток країни / І. В. Мартинюк // Економічний простір. – 2013. – № 70. – С. 284 – 293
24. Програма діяльності Кабінету Міністрів України «Назустріч людям». – К.: Секретаріат Кабінету Міністрів України, 2005. – 62 с.
25. Про утворення Коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України [Електронний ресурс]: Повідомлення Верховної Ради України від 17.09.2008 р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/n0003001-07>
26. Про основні напрями бюджетної політики на 2002 рік (Бюджетна резолюція) [Електронний ресурс]: Постанова Верховної Ради України від 21 червня 2001 р. N 2543-III. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2543-iii>
27. Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми зменшення шкідливого впливу тютюну на здоров'я населення на 2008–2012 роки [Електронний ресурс]: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 червня 2008 р. N 797-р. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/797-2008-p>
28. Відкритість, дієвість, результативність: Програма діяльності Кабінету Міністрів України від 15 березня 2003 року // Урядовий кур'єр від 17.09.2003 р. – № 173. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/797-2008-p>
29. Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2000 р. [Електронний ресурс]: Послання Президента України до Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/n0002100-01>
30. Про доповідь Президента України «Про основні засади економічної та соціальної політики» [Електро-

ний ресурс]: Постанова Верховної Ради України від 19 жовтня 1994 р. N 216/94–ВР. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/216/94–вр>

31. Про Державну програму розвитку національного книговидання і преси на період до 2000 року [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 28 лютого 1995 р. N 58/95. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/158/95>

References

1. Myskin, Yu.I. (2013). Upravlinnia opodatkuvanniam: kharakterystyka poniatiinoho aparatu [Management of information: the characteristic of the understanding apparatus]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seriya «Ekonomika, ahrarnyi menedzhment, biznes»*, (181), 186–192.

2. Kudriashov, V.P. (2002). *Finansy [Finances]*. Kharkiv: Oldi–plus.

3. Bazylevych, V.D., Balastryk, L.O. (2002). *Derzhavni finansy [State finance]* (ed. by Bazylevych, V.D.). Kyiv: Atika.

4. Veremchuk, D.V. (2012). Transformatsiia podatkovoi polityky Ukrainy v umovakh intehratsiinykh protsesiv [Transformation of the tax policy of Ukraine in the conditions of integration processes] (Dissertation abstract). Sumy: DVNZ «Ukrainska akademiia bankivskoi spravy Natsionalnoho banku Ukrainy».

5. Karpynskiy, B.A. (2012). Podatkova polityka derzhavy: otsiniuvannia stanu na osnovi fiskalnoho instrumentarii [Tax policy of the state: assessment of the state on the basis of fiscal instruments]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, (22.6), 191–200.

6. Hrechko, A.V. (2012). Doslidzhennia vplyvu podatkovoi polityky na ekonomichni rozvytok Ukrainy [Investigation of the influence of tax policy on economic development of Ukraine]. *Efektivna ekonomika*, (10), Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1443>.

7. Petrovych, Y. (2008). Problemy rozvytku ta shliakhy vdoskonalennia podatkovoi polityky Ukrainy [Problems of development and ways to improve Ukraine's tax policy]. *Bankivska sprava : zb. nauk. Prats*, (6), 43–49.

8. Kontseptsiiia reformuvannia systemy opodatkuvannia v Ukraini [The Concept of Reforming the Taxation System in Ukraine] (ed. by kol–vu avtoriv Finansovo–ekonomichnoho instytutu pry Derzhavni podatkovii administratsii Ukrainy). Irpin.

9. Tymchenko, M.S. (2011). Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku podatkovoi polityky Ukrainy [Current state and prospects of development of tax

policy of Ukraine]. *Kultura narodov Prychernomoria. Nauchnyi zhurnal*, (126), 105–107.

10. Pokataieva, O.V., Davydkov, S.O. (2014). Vplyv podatkovoi polityky na sotsialno–ekonomichni rozvytok krainy [Influence of tax policy on social and economic development of the country]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, (11), 17–21.

11. Bepala, N.O. (2006). Rozvytok derzhavnoi podatkovoi polityky v Ukraini [Development of state tax policy in Ukraine] (Dissertation abstract). Zaporizhzhia : Humanitarnyi universytet «Zaporizkyi instytut derzhavnoho ta munitsypalnoho upravlinnia».

12. Biletska, H.M., Karmalita, M.V., Kuts, M.O. et al. (2012). Harmonizatsiia podatkovoho zakonodavstva: ukraïnski realii [Harmonization of tax legislation: Ukrainian realities]. Kyiv: Alerta.

13. Veremchuk, D.V., Hariaha, L.O. (2012). Strukturno–dekompozytsiinyi analiz ekonomichnoi pryrody podatkovoi polityky Ukrainy [Structural–decomposition analysis of the economic nature of Ukraine's tax policy]. *Finansovyi prostir*, (1(5)), 48–53.

14. Hudz, O.Ie. (2011). Podatkova polityka u systemi derzhavnoho rehuliuвання Ukrainy [Tax policy in the system of state regulation of Ukraine]. *Bulletin of the Sumy National Agrarian University. Series: Finance and Credit*, (2(31)), 9–15.

15. Oksenenko, A.A. (2012). Analiz svitovoho dosvidu realizatsii podatkovoi polityky ta vyznachennia vplyvu podatkov na sotsialno–ekonomichni rozvytok krainy [Analysis of world experience in implementing tax policy and determining the impact of taxes on socio–economic development of the country]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, (2(129)), 11–17.

16. *Hospodarskyi kodeks Ukrainy [Economic Code of Ukraine]*. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436–15>.

17. Sokolovska, A.M. (2001). *Podatkova systema Ukrainy: teoriia ta praktyka stanovlennia [The tax system of Ukraine: the theory and practice of formation]*. Kyiv: NDFI.

18. Boronos, V.H. (2012). Osoblyvosti realizatsii biudzhethno–podatkovoi polityky Ukrainy ta vyznachennia napriamiv yii rozvytku [Features of realization of fiscal and tax policy of Ukraine and determination of directions of its development]. *Biznes–inform*, (6), 145–148.

19. Krysovatiy, A. I. (2005). *Teoretyko–orhanizatsiini dominanty ta praktyka realizatsii podatkovoi polityky v Ukraini [Theoretical–organizational dominants and practice of implementation of tax policy in Ukraine]*. Ternopil : Kart–blansh.

20. Chumakova, O.O. (2013). Podatkova polityka u sferi transfertnoho tsinoutvorennia: ekonomichna efektyvnist i tonka kapitalizatsiia [Tax policy in the field of transfer pricing: economic efficiency and thin capitalization]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, (3), 273–282.

21. Tropina, V., Honta, O. (2012). Sotsialni aspekty formuvannia efektyvnoi podatkovoï polityky [Social aspects of effective tax policy formation]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*, (138), 5–8.

22. Iliencko, R.V. (2011). Podatkova polityka derzhavy: vyklyky, zavdannia, perspektyvy [State Tax Policy: Challenges, Challenges, Prospects]. *Aktualni problemy ekonomiky*, (4(118)), 211–216.

23. Martyniuk, I.V. (2013). Kryterii formuvannia podatkovoï polityky, spriamovanoi na ekolohekonomichnyi rozvytok krainy [Criteria for the formation of a tax policy aimed at ecological and economic development of the country]. *Ekonomichnyi prostir*, (70), 284–293.

24. Prohrama diialnosti Kabinetu Ministriv Ukrainy «Nazustrich liudiam» [Program of activity of the Cabinet of Ministers of Ukraine «Towards the people»]. Kyiv : Sekretariat Kabinetu Ministriv Ukrainy.

25. Verkhovna Rada Ukrainy (2008). Pro utvorennia Koalitsii deputatskykh fraktsii u Verkhovnii Radi Ukrainy [On the formation of a coalition of parliamentary factions in the Verkhovna Rada of Ukraine]. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/n0003001-07>.

26. Verkhovna Rada Ukrainy (2001). Pro osnovni napriamy biudzhethnoi polityky na 2002 rik (Biudzhethna rezoliutsiia) [On the main directions of budget policy for 2002 (Budget Resolution)]. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2543-iii>.

27. Kabinet Ministriv Ukrainy (2008). Pro skhvalennia Kontseptsii Derzhavnoi tsilovoi sotsialnoi prohramy zmenshennia shkidlyvoho vplyvu tiutiunu na zdorovia naselennia na 2008–2012 roky [On Approval of the Concept of the State Target Social Program for Reducing the Harmful Influence of Tobacco on the Health of the Population for 2008–2012]. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/797-2008-p>.

27. Kabinet Ministriv Ukrainy (2003). Vidkrytist, diieivist, rezultatyvnist: Prohrama diialnosti Kabinetu Ministriv Ukrainy [Openness, Effectiveness, Effectiveness: The Program of Activities of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/797-2008-p>.

29. Verkhovna Rada Ukrainy (2000). Pro vnutrishnie i zovnishnie stanovyshe Ukrainy u 2000 r. [On the Internal and External Situation of Ukraine in 2000]. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/n0002100-01>.

30. Verkhovna Rada Ukrainy (1994). Pro dopovid Prezydenta Ukrainy «Pro osnovni zasady ekonomichnoi ta sotsialnoi polityky» [About the report of the President of Ukraine «On the Basic Principles of Economic and Social Policy»]. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/216/94-vp>.

31. Prezydent Ukrainy (1995). Pro Derzhavnu prohramu rozvytku natsionalnoho knyhovydannia i presy na period do 2000 roku [About the State program of development of national book publishing and press for the period up to 2000]. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/158/95>.

Дані про автора

Мискін Юрій Ігорович,

к. е. н., доцент, докторант кафедри фінансів, Університет державної фіскальної служби України
e-mail: muskin@ukr.net

Данные об авторе

Мыскин Юрий Игоревич,

к. э. н., доцент, докторант кафедры финансов, Университет государственной фискальной службы Украины
e-mail: muskin@ukr.net

Data about the author

Yurii Myskin,

PhD (Economics), Associate Professor, doctoral student of the department of finance
University of State Fiscal Service of Ukraine
e-mail: muskin@ukr.net